

La sentència de Pilat. Teatre popular a l'entorn de la Passió de Crist Salvador Palomar i Ferran Sugranyes

«Pilat vos donà sentència
de mort, la més afrentosa,
en una creu espantosa,
coneixent vostra innocència.»

(Dels goigs al Natzarè, venerat a l'església de Sant Francesc de Reus, s. XIX)

A l'Arxiu Municipal de Reus es conserva una còpia manuscrita d'un text, pretesament trobat el 1580 a la ciutat italiana d'Aquila, capital de la regió dels Abruços, que recull la sentència de Ponç Pilat (o Pilats) que condemna Jesucrist a la pena capital. Aquest document va tenir una àmplia difusió des del moment de la seva «troballa» i va ser traduït a diverses llengües, entre elles, el català.

S'explica que l'original fou trobat a les runes d'un temple de l'antiga ciutat romana d'Amiternum, en ruïnes, prop d'Aquila¹ –ciutat que fou construïda en bona part aprofitant les restes de la romana–, dins d'un tub de ferro, segons alguna versió, o dins d'una «bellíssima pedra» en la qual hi havia «dos caixonets», un de ferro i dins d'aquell, un altre de «finíssim marbre» i que l'original era en caràcters hebraics sobre pergamí –altres versions el fan escrit en llatí–, i ben aviat va circular per diversos països catòlics. N'hi ha una versió italiana conservada a l'Arxiu General de Simancas –Secció «Secretaría de Estado», lligall 847 (antic, fol. 1)– i a la Biblioteca Nacional de França se'n conserva una traducció al francès, publicada l'any següent a la seva aparició –*Anonyme. Thresor admirable de la sentence prononcee par Ponce Pilate contre nostre sauveur Jesus-Christ...*–, el 1581, i el 1609. Al segle XVIII fou divulgada en llibres i fulls solts, i encara al segle XIX hom parla de la troballa, a la mateixa ciutat italiana, d'una còpia en bronze feta per una comissió francesa encarregada de trobar tresors artístics, enquadrada en l'exèrcit napoleònic.

De fet, l'aparició d'aquest document, ja en el seu moment, va desfermar força controvèrsies quant a la seva autenticitat, negada per tots els experts biblistes i arxivístics. Per exemple, l'arribada de la còpia italiana conservada a Simancas, a la cort de Felip II, el 1581, provocà una gran expectació entre el poble, però els experts la reberen amb escepticisme. Així, el madrileny Fray Rodrigo de Yepes, autor de diverses vides de sants, el 1584 expressava en els següents termes la seva opinió sobre el manuscrit:

«El año de mil y quinientos y ochenta y vno, se truxo á la villa de Madrid, estando allí la Corte de nuestro Catholico Rey don Philippe segundo nuestro señor, la copia de la sentencia de Poncio Pilato, procurador y juez de Iudea, contra el Hijo de Dios nuestro Redemptor: y á todos, assí personas graues como del pueblo, causó gran codicia de vella: y yo entre ellos lo procuré, mas en viendola recibí grande pena, de que le faltauan dos cosas, la una, no traer testimonio auténtico, de quien y como, y donde

¹ De fet, Aquila i la regió dels Abruços es reivindiquen com a lloc de naixement de Ponç Pilat, i la troballa de la sentència en un «ric monument» s'explica a la regió italiana com un «regal» d'aquest personatge a la seva pàtria nadiua.

y quando se hauia hallado: la otra que en el número y cuentos de los años y edades que refiere, y en los nombres propios, no traya la certitud y seguridad que yo quisiera. Começaronse a sacar muchas copias della con descuydo [...]. Y con este presupuesto, no dandole mas autoridad por agora de la que he dicho, y la que trae consigo [...].”

La versió conservada a l'Arxiu reusenc és prou primerenca. La lletra és de finals del segle XVI o començaments del XVII, pocs anys, per tant, després de la seva primera difusió, i és en català. El document es troba dins un lligall, en una caixa amb una denominació prou curiosa per una institució que conserva vuit segles de documentació municipal: «Documents varis / documents històrics». El nom ens indica que es tracta d'un lligall de vària que incorpora manuscrits d'èpoques molt diverses. No se sap qui en fou l'autor ni quin ús va tenir, però és sens dubte una versió de les més antigues del text en el nostre país.

Un primer cop d'ull a les versions conegudes de la Sentència en diferents llengües, posteriors a la que ens ocupa, permet constatar que, en cada cas, hi ha recreacions literàries sobre una mateixa línia argumental, fet que és prou habitual. La nostra adaptació al català conté errors gairebé domèstics en la traducció, probablement del llatí, que potser caldria atribuir a una còpia barroera de l'original. Per exemple, en la interpretació dels noms dels personatges bíblics o els càrrecs que ocupen: Erolles [Eroddes] Entrapatra, per Herodes Antipa. O quan tradueix *primo* per *cosí* –«l mano al meu *primer* centurió Quinto Cornelio porti públicament a Jesús» per «mane a mon *cosí* centurió i a Quinto Cornelio que sia portat públicament lo tal Iesucrist». En canvi, apareix un Marco Asasino, procònsul d'Esclauònia, que no apareix en altres versions. Tot plegat, però, salvant aquests detalls, el text es manté amb prou fidelitat en la línia de les versions conegudes del suposat original trobat a Aquila, i quant a les causes de la condemna de Jesús no s'allunya pràcticament gens de les que recullen els evangelis neotestamentaris.

Les representacions teatrals

En l'àmbit hispànic, tant a la península Ibèrica com a Amèrica, són diverses les poblacions que incorporen en els seus rituals de Setmana Santa, la representació de la sentència de Pilat a Crist, amb textos que segueixen, totalment o en part, el suposadament trobat a Aquila. En alguns indrets, el text de la sentència surt a la professó, a tall d'improperi.

Als Països Catalans, la Sentència de Pilat forma part d'alguns rituals de Setmana Santa a Menorca.² A mitjan segle XIX, a Ciutadella, a l'interior de l'església de Sant Francesc, «un religiós llegia en veu alta la sentència davant de tots els congregats i davant del grup escènic format per un sacerdot, que representava Jesús, amb túnica morada amb dogal al coll, grosses cadenes als peus, coronat d'espines i acompanyat de dos lladres i alguns jueus. Un home vestit de capirotà anunciava la lectura amb un toc de trompeta».

² Vegeu l'article «La Sentència», a *Cultura popular i d'arrel tradicional de Menorca*, http://culturapopularmenorca.cat/continguts/?page_id=177

La Sentència es va cantar també a Maó fins a les primeres dècades del segle xx. Abans de començar la processó del Via Crucis, un capellà, amb capirot negre i bonet, sortia de la sagristia acompanyat d'un confrare amb una trompeta. Des del presbiteri, en cant pla, recitava lentament la sentència condemnatòria de Jesús. El text que es deia a Maó és el mateix que s'ha trobat a Ciutadella. Cap a l'any 2000 Maó va recuperar durant uns anys aquesta tradició de cantar la Sentència, a partir de la versió extreta del llibre *Meditacions ab que se deu exercitar el devot cristià quan fa los pasos del Via Crucis*, publicat a Palma el 1809.

Actualment, la Sentència només es canta a Migjorn Gran el Diumenge de Rams. El capvespre té lloc el viacrucis pels carrers més centrals de la població. La primera de les catorze estacions és la sentència a mort de Jesús. Per això, abans que surti la processó, un home canta la peça musical que conté la sentència. El text és procedent d'un llibre conservat per una família del poble que durant molts anys ha estat l'encarregada del seu cant.

La música que acompanya la Sentència és una melodia cantada sense acompanyament per una veu masculina i amb les característiques pròpies del cant pla: variant lleugerament decadent del cant gregorià. A la fi, coincidint amb la referència al text «la qual sentència manam publicar amb to de trompeta» hi ha un toc.

Joan Amades apunta que la lectura de la sentència que condemnava Crist havia estat prou comuna el Dijous Sant:

«Havia estat molt general que un cop finida la funció religiosa i abans de sortir la processó del temple, hom fes pública, dins de l'església, la sentència de Jesús. Era llegida per algun congregant i a voltes pel capità Manaia o per algun armat que tingués bona veu i es pogués fer ben sentir.»³

Afirma Amades que la sentència no la llegia mai un sacerdot perquè «es creia que els ministres de Déu no podien proclamar la seva sentència», però –com hem vist en el cas de Ciutadella o Maó– no era sempre així. Explica el folklorista que la lectura es feia, segons els indrets, a l'interior de l'església, des de la trona o des de dalt d'un banc, o a l'exterior, i que al peu de qui llegia solia haver-hi el penitent que havia de representar Jesús a la processó. Hi havia indrets on abans sortia un simulat nunci de Pilat que pregonava l'acte i convocava el poble perquè hi acudís.

La lectura de la sentència de Pilat forma, efectivament, part de les representacions teatrals de carrer que, com en el cas de Verges o Mieres, escenifiquen la Passió de Crist.

La Festa dels Dolors a Mieres es celebra el divendres abans de Rams, diada de la Mare de Déu dels Dolors.⁴ A la nit, dins l'església, s'inicia la representació

³ AMADES, *Costumari català*, vol. II, p. 758.

⁴ Aquí seguim l'article de Manel Carrera, «Festa dels Dolors, la sentència a mort ressona per tot el poble de Mieres», a festes.org (26/3/2006).

de la Passió de Jesucrist, des de la seva detenció pels jueus fins al moment de l'anunci de la seva sentència a mort. La nau central del temple, lliure de tots els bancs, és l'espai escènic on es situen tots els habitants de Mieres que després prendran part en la processó. A l'exterior, el grup de manaies es troba, al davant l'església, amb Judes, que, per trenta monedes, els condueix fins allà on són Jesucrist i els apòstols, a l'àmbit central de l'església, que simula el verger de Getsemani. Els armats irrompen, solemnement i sorollosa, a l'església per empresonar Jesucrist. Després d'uns parlaments, un grup de jueus –que a Mieres anomenen botxins–, armats amb fuets i espases, i amb uns cascs amb banyes, prenen Jesucrist, el lliguen i li posen la creu al damunt. Aquest grup de botxins, també presents en d'altres escenificacions del país –com a Verges–, compta amb la particularitat que a Mieres havia estat molt nombrós i acompanyat per un grup de dimonis. Aleshores, un nunci o pregoner llegeix per primera vegada la condemna a mort i la processó inicia aleshores el seu recorregut pels carrers i places de la població.

A Verges la representació comença a la plaça Major, on s'interpreten, en un cadafal, les escenes de la Samaritana, l'entrada de Jesús, el Sant Sopar i la conspiració del Sanedrí, amb la venda de Jesús per part de Judes. A l'escena de la captura de Jesús hi intervé un grup de jueus, amb pals, cadenes i teies enceses, i una cohort de manages –armats–, amb tambors i trompetes. El recorregut d'aquesta comitiva s'anomena «l'anar a agafar Déu», i quan aquest grup marxa de la plaça apareix la Dansa de la Mort com a símbol premonitori dels fets que es representaran a continuació: la presa i la condemna per part de Pilat. Un cop s'ha dictat sentència, comença el recorregut pels carrers amb Jesús amb la creu al coll, voltat de manages.

La lectura de la sentència de Ponç Pilat es pot considerar com una mostra de teatre popular dins el cicle de la Passió que podria haver perviscut com a part de representacions més àmplies. O fins i tot que es popularitza a partir de la prohibició de les representacions de teatre religiós que fa el concili de Trento (1545-1563), que propicia l'aparició dels misteris estàtics o passos. És suggeridor, si més no, que la suposada troballa i posterior difusió es produeixi el 1580.

Quant a les nostres comarques, el mateix Amades parla del Camp de Tarragona i situa el costum –perdut–, per exemple, a Constantí. Amades esmenta un pregó i la sentència, redactats ambdós en castellà, impresos com a literatura de fil i canya.

Les representacions de la lectura de la sentència s'han basat, doncs, en diferents textos. Entre aquests hi havia, de ben segur, el que avui ens ocupa, que va ser força divulgat com a full solt imprès, i altres en castellà.

Com ja és conegut, Reus compta amb una àmplia tradició de producció de fulls de canya i cordill entre els que trobem cobles, goigs i estampes relacionades amb la Passió de Crist.⁵ Però no hem pogut identificar en la producció local la

⁵ Sobre aquesta producció podeu consultar l'obra d'Esteve BUSQUETS I MOLAS, *Calaixera de romanços reusencs* (Reus: Associació d'Estudis Reusencs, 1966-1967, 3 vol.) o la carpeta *Goigs i estampes de la Setmana Santa reusenca*, amb una introducció a cura de Joan Roig i

versió del pregó i la sentència a la qual fa referència Joan Amades, ni ara per ara, la seva lectura dins el ritual de la nostra Setmana Santa.

SENTENCIA
 QUE PONS PILAT GOVERNADOR DE JUDEA
 CONDEMNÀ A MORT AFRENTOSA
A CHRISTO JESUS
 REDEMPTOR NOSTRE.

NOS Pons Pilát Governador de tota la Provincia de Judea, per lo facto Imperi Romá; essant en lo Tribunal, y Sala de Audiencia; oidas las acusacions criminales dels Sacerdots, Escribas, y Fariseus, la commoció, y clamor del Poble contra Jesus de Nazareth, concordant tots, y dient com à alborotada, y commoguda tota la Ciutat, y Pobles, ensenyant novas doctrinas contra la ley de Moyses, sentse Autor de nova ley, pretenint alçarse Rey, y com à tal haver tingut atreviment de entrar triumfant ab rams, y palmas dins la Ciutat, y per haver menispreciat la jurisdicció, y autoritat del gran Emperador Cesar, prohibint à los Vasalls no li pagasen lo tribut; pero lo que causa major escandol es, que com à presumptuos, y blasfemo se ha gloriat, y ha dit moltras, y diferents vegadas, que era Fill de Deu; essent home de baxa condició; Fill de un pobre Fuster, y de una pobre dona anomenada Maris. Fingia esser molt Sant, essent ell un engaitador, home inquiet, conspirador, y destruidor del be comú. Ha comés molts altres enormes delictes, mes dignes de ser castigats que publicats.

Per lo tant, havent molt be considerat, y examinat la veritat de las sobreditas acusacions; trobant esser gravissims los seus delictes, judicam deus esser condemnat, y sentenciat, com de facto lo condemnam, y sentenciam à que sia aportat per los carrers acostumats de la Santa Ciutat de Jerusalem, de la manera que està coronat de espinas, ab una cadena, y foga al coll, aportant una Creu, acompanyat de dos lladres per major afront fins à la montanya del Calvari, ahont acostuman ser ajusticiats los homes facinerosos, y allí sia Crucificat en la sua Creu, en la qual estará pendent fins que sia mort, y que ningú no se atrevesca à traurerlo de allí sens nostre autoritat; y los dos lladres estarán Crucificats un à la part dreta, y lo altre à la part esquerra, residint en mitg com à Rey per major afront, y burla, perque sia exemplar, y escarment à tots los mals factors: la qual sentencia manam publicar ab so de trompeta, y ab veu alta de pregoner perque vinga à noticia de tots, y no puguen allegar ignorancia alguna.

Versió impresa de la Sentència (s. XIX)

La Passió de Crist i les llegendes d'origen⁶

Les llegendes històriques vinculades a la Passió de Crist han sorgit, en molts indrets, de la voluntat d'afirmar l'antiguitat d'una població o d'un llinatge. Fins i tot amb contradiccions pel que fa a la dubtosa honorabilitat dels fets argumentats.

Hi ha diverses poblacions –Cornudella de Montsant o, genèricament, el Priorat, en serien exemples propers– que afirmen ser el lloc de naixement d'un dels soldats de l'exèrcit romà que crucificà Jesucrist. Aquesta és una llegenda tradicional que pot semblar contradictòria amb el bon nom de qualsevol vila, ja que la mort de Crist no sembla, en absolut, un fet motiu d'orgull. El cert, però, és que les narracions no solen atorgar cap paper actiu a l'implicat –simplement, hi era–, fet que relativitza la culpabilitat del poble i, pel damunt de tot, la presència d'un convilatà en els orígens de la història s'interpretava com una prova fefaent dels moltíssims anys que té la població.

Però no només eren catalans alguns dels soldats romans que voltaven la creu. Ho era el mateix Ponç Pilat. Es creu que el pretor romà de la Palestina durant la Passió era nat a la vila de Ponts. Segons una rondalla popular, «De Ponts, n'era Pilats»,⁷ aquest, un cop desposseït del seu càrrec i exiliat de Palestina, torna a Ponts, el seu poble natal. No pogué suportar el pes de la culpa i es tirà a un toll del riu Segre, on morí ofegat. Per això, els veïns d'altres pobles, com Oliana, argumentaven que els habitants de Ponts són gent malvada. Sembla clar que la tradició no té cap altra fonament que el mateix nom del personatge.

Aquesta no és, però, l'única tradició que vincula Ponç Pilat a les terres catalanes. També s'explicava que era fill d'una ciutat populosa anomenada Guils, ubicada en una de les valls altes del Pirineu. Amb el cataclisme que es produí després de la crucifixió, Guils va enfonsar-se i restà convertida en un estany. Cada any, el Dijous Sant hom veu retratada al fons de les aigües del llac l'escena del Gòlgota amb tres creus i Pilats, que, desesperat, volta d'ací d'allà cercant la seva casa, que no troba. Hom creu que l'aigua de l'estany està maleïda i que fa mal al qui en beu.⁸

En aquest àmbit, l'existència d'un document amb la sentència de Pilat a Crist no n'és cap excepció. Tal com explica Xavier Pedrals (*Butlletí Arxius*, 61):

«El 1907 mossèn Josep Serra Vilaró va ser comissionat per l'Institut d'Estudis Catalans per descriure i estudiar l'antic Arxiu de la Vila de Bagà. Havia corregut la veu de la seva importància i l'antiga Vila va rebre la visita del que havia de ser el famós historiador, erudit i sobretot arqueòleg de la necròpolis paleocristiana de Tarragona [...]. En inquirir sobre l'Arxiu s'assabentà de la notícia que els vilatans consideraven el seu Arxiu el més

⁶ No és el lloc, entenem, per a recordar tot el ric llegendari cristià sobre el personatge de Ponç Pilat. A qui l'abelleixi aprofundir sobre aquest aspecte, l'encaminem a la consulta, entre d'altres, de la *Llegenda daurada* de Jaume de Varazze o la seva traducció catalana, *Vides de sants rosselloneses* (Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana, 1977, 3 vol).

⁷ AMADES, *Folklore de Catalunya: Rondallística* (1874), p. 1165-1166.

⁸ AMADES, *Costumari Català*, vol. II, p. 796. El municipi de Guils és a la Cerdanya.

antic del país, tant que potser hi havia dades del procés de condemna de Jesucrist, ja que segons ells s'hi guardava una carta de Ponç Pilat, el governador que condemnà Jesús a la creu.

[...] No sols el va inventariar, es llegí tot l'Arxiu, així edità la seva voluminosa obra, *Baronies de Pinós i Mataplana*, en tres grossos volums. Fins i tot arribà a trobar els documents d'en Ponç Pilat: de fet es tractava del notari Ponç Pilós (en els documents Poncio Pilotio), que un mal paleògraf, i pitjor historiador, va llegir Pilatii, amb la qual cosa donà peu a la tradició, si més no ridícula, de l'antiguitat de l'arxiu baganès.»

El text de la Sentència

Arxiu Municipal de Reus. Caixa Documents Varis / Documents Històrics

IHS

Còpia trobada en lo any 1580 en lo província de Itàlia, en la siutatt de Àguila, y és de la sentència donada per Pòntio Pilat, president de Iudea, la qual sentència dóna en lo any 17 de Tiberio Sésar, emparador dels romans, contra IHS, fil[] de Maria verge, nomenat Xpo, sententian-lo a mort en la creu en mig de dos l[]adres, a 25 dies del mes de mars. Y fonch trobado en dies pasats, miraculosament, en la dita siutat de la Àguila dins de una bellíssima pedra, en la qual y avia dos caixonets, lo hu dels quals era de fer[r]jo, y dins aquel y avia un altre caixonet de finísin marbre, dins del qual estaua reclusa la infrascripta sentència en l[]etres abraicas escrites en pargamí, dient així:

En lo any 17 de Tiberio Cèsar, emparador romà, monarca de tot lo món inuictísim, en la olinpíada 121 y a la illíada octaua de la creatió del món, segons lo número y comparatió dels ebraichs quatre mil sents 64 anys, y del prinsipi del romano imperi lo any 63, y de la livratió de la servitut de Babilònia lo any 80 y de la restitució del Sacre Imperi lo any 97, esent cònsuls del poble romà Lusio Pissone, Marco Asasino; proconsult de lo Sclauònia Valèrio Palestrera y públic governador dels iueus Quinto Flauio; sota del regiment y governatió de Pòntio Pilato, gratíssim president en la ciutat de Ierusalem, i regint la Baixa Galilea Erolles Entapatra; esent pontifisi del sumo saserdotio Annàs, y esent Caifàs Aliosma lo màxim y prinsipal del Temple; y esent per los cònsuls Raben Amabel y Facherio centurió; esent cònsuls de Ierusalem Quinto Cornelio Sublima y Sexto Pompilio Raffa, en lo mes de mars sota del iorn 25.

lo, Pònsio Pilat, qui preseexo per lo Imperi romà, esent dins del palau de la arquipresidència, judique y condemne a mort a IHS, nomenat per la gent Xpo Nazareno, de la prouíntia de Galilea, home traïdor de la llei de Moisès, contrari al Magni Emperador Tiberi Cèsar, determine y pronuntie per tals causes que la mort sua sia en creu però ab claus, a usantsa de reu. Perquè ací se a iuntat ab molts hòmens, rics y pobres, no sesant de comoure tomultu per tota la Iudea, fen-se fill de Déu y rey de Israel, comensà [a] Ierusalem y del sacre temple, juntament negant que's dega lo tribut a Cèsar.

Avent encara tingut gosar de entrar ab palmas y triumpant, y ab part de se [sa] gent dins la ciutat de Ierusalem y en lo çacre temple, y axí:

Mmane a mon cosí senturió y a Quinto Cornèlio que sia portat públicament lo tal IHS Xpo per la ciutat de Ierusalem lligat, asotat, vestit de púlpura, coronat de spines punxanoses, ab la pròpria creu ab los muscles, per so que sia espe[c]tacle a tals los malfactors, y vul[l] que yuntament ab ell sien portats dos lladres homisides. I axiran per la porta Giapparala, i ara nomenada Antoniana, i que porte al sobredit Xpo a la pública montanya, scelerats, nomenada Caluario, en la qual sia crucificat y mort, y lo cos reste demunt la creu per comú espe[c]tacle y uista de tots los maluats, y que sobre la crau sia possat lo títol de tres llenguatjes:

llegua abraica
Iesus, alai oyliscadin

llengua grega
Iesus, nazaoston
iesua

llengua latina
Iesus, nazaret rey iudeo[rum]

Manam encara que nengú de qualsevulla sort o calitat goze temeràriament impedir tal iustítia per mi manada i administrada, y execute ab tota rigor segons los decrets y lleis. axí de romans com de ebraichs, sota la pena dels rebelles al Romà Imperi.

Testimonis de aquesta nostra sentència, per las 12 trips de Israel:

Per las 12 trips de Israell:

Ratan
Daniel
Rabinir

Iuain
Benican
Raban Iatabe
Pericuram

Per los pherisaus:

Barban
Simeon
Bonet

Per lo Romà Imperi
president:

Lúsio
Sestílio
Mastremílio

Per los cònsuls y
officials

del públic
magisterio
ebraichs:
Raban
Mardani y
Bencarfesi

Per lo sumo
sacerdòtio:

Raban
Judes
Boncassolo

Nolari de aquesta pública del criminal
per los abraichs:
Hatan Berta

Copia trobada en lo any 1520

En lo provincia de italia en la ciutat de
 aquila y es de la sententia donada per pontifex
 maximus president de iudaia la qual sententia donada
 en lo any 17 de tiberio cesar emperador dels
 Romans Contra ~~filde~~ ^{filde} maria verge nom
 200 sententiant a mort en la creu En mig de
 l'any 23 dies del mes de març y foy trobada en
 en dies pasats mirada celos a ment en la dita
 ciutat de la aquila dins de una bellissima en la qual
 y anja dos carxoners lo hu dels quals era de ferro y dins
 aquell y avia una altre carxonet de fenyssim marbre dins del
 qual es taua ioclusa la infrascripta sententia en llatins abra
 eos escrits en pargamē dient ai

En lo any 17 de tiberio cesar emperador romā
 monarca de tot comon inuictissim en la olimpica 12^a y en
 la illada octava de la creata del mon segors lo numero y
 comparatio dels Ebraichs quatre mil cens 64 anys y got
 del principi del romano imperi lo any 63 y de la luer
 tto de la ser vitut de babilonia lo any 50 y de la
 restitucio del sacre imperi lo any 97 esent cons
 ul del poble roma la lacio presone ^{marco anto}
 proconsul

De lo s dauonia Valerio palestrera y public gou
nador dels iudeus quarto flauio sota del regiment
y gouernatio de pontro pilate gratis impresi
dent en la ciutat de Jerusalem i regino la baicca
ga Erolles entapatra esent pontifise del esimo
sases d'otto Annas y esent caifas alcosmd lo
maxim y principal del temple y esent p los
consuls raben amabel y faebereo en turio
esent consuls de Jerusalem quinto cornelio
lo sieblima y sexto y onpelio rafa en lomes
de maris sota del corn 25

Y pontro pilate qui presces p los imp
eri ^{rome} esent dins del palas de la arqu
presidencia iudicia y condemna a
mort ahts nomenat y la pent xpo
nazareno dela pprovincia de galilea nomen
trador dela ley de moises contrari al mag
Emparador Tiberi cesar de romme y
fontie per las causes que la mort sua
ra en el eu 200 d'ab clausa usantea
de 200

Perque assi sea ientat ^{ab} indies homens rechs y
potres no sesant de comocire comobitu y tolata
Iudea fense fill de de deu y rey de isral comensa
Ierusalem y del faere temple juniament ^{ingent} ques de galo
tribit acesar

Avant encara tingut gosar de entrac al palmo
y triumpant y ab part de se gent durs la ciutat
de Ierusalem y enlo sacre temple y axi

Mane amoncosi vent urio y a quinto corne
que sia portat publicament lalat **IHS XPO**

De la ciutat de Ierusalem ligat as dars bestit
de pulpusa coronat de spines puxarans
abla propria vreu ab los muscles xpo que
sia espetade atals los malfactors y vil que
yuntament ab ell sien portats dos lalres
nombrades i acisar p la porta guapparala
para nomenada de ^{montana} i que porte
al sobre dit xpo ^{publica} a la montanya y federat y nomenada
calvario ^{qual sia} crucificat y moit y lo
20 200. este demunt la creu ^{de} comu expectable y vna

y vista de los malvatos y que sobre la era
sea possat lo titol de tres lenguatjes

Lingua abraica
iesus alaj oylusca den

Lingua grega
iesus nazares ton iuda

Lingua latina

iesus nazaretu y iudeo

Manam en caso que ningun de qual se vulla
sout o calitat goze temerariament impedir talius
titio p mi manada y administrada y exete ab
tota rpor regon los ~~secretis~~ ^{cu} de romani cotto
Ebrahis cotta la venada rebelles al roma impoci

Testimonis de aqua nostra contra tia
p los 12. curys de issael

Por los 12 rrip de usrael

Ratan

Daniel

Dabinis

Suain

Benicas

Rabim Satabe

Pericutam

Por los pherusans

barban

simon

bonet

Por roma imperi
president

Cusio

Sostilio

Mastremilio

Por los consuls y oficiales
del public magistero
& brachs - - -

Raban
mar dani y ben carfe
si

Por los mismo sacerdotice

Raban
ben cassolo
judex

nolri de aquesta publica deleriminal

Por los abrahs

Hatan Gerta